

ГОФМАН О. Р.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри господарського права і процесу,
кандидат юридичних наук

ЕЛЕКТРОННА РЕЄСТРАЦІЯ БІЗНЕСУ — ЧЕРГОВИЙ КРОК ДО ЛІБЕРАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Впровадження електронних форм взаємодії держави та бізнесу в Україні повністю вписується в сучасні тенденції інформатизації суспільних відносин, але, тим не менше, вимагають аналізу з точки зору ефективності процедур і ризиків тінізації економіки. Черговим етапом тут виступила нова редакція Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» від 26 листопада 2015 року (далі — Закону «Про державну реєстрацію...»).

Електронний формат взаємодії бізнесу і держави в процесі його реєстрації став свого роду повелістю господарсько-правового регулювання в Україні. Даний формат, з одного боку, передбачає можливість ініціювання суб'єктами господарювання процедур реєстрації фактів свого створення, зміни установчих документів та інших фактичних даних до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (ЄДР), а також фактів прийняття рішення про припинення, і самого факту припинення — в тому числі і в електронній формі. З іншого боку, даний формат передбачає ідентифікацію заявників, які подають документи для державної реєстрації в електронній формі, з використанням електронного цифрового підпису та альтернативних засобів ідентифікації заявників, а також ведення реєстраційних справ у електронній формі та створення відповідного електронного архіву — державними реєстраторами.

Можливість для реєстраційних документів в електронній формі з'явилася внаслідок впровадження порталу «Кабінет електронних сервісів» <https://kar.minjust.gov.ua>. Даний портал є сайт, організований як системне багаторівневе об'єднання різних ресурсів і сервісів для забезпечення максимального доступу до інформації та послуг в процесі державної реєстрації, ліцензування та дозвільної системи у сфері господарювання. Електронний доступ до порталу здійснюється через так званий персональний кабінет, який представляє собою особисту сторінку суб'єкта господарювання на порталі електронних сервісів в мережі Інтернет. Така сторінка призначена для подання документів в електронній формі та проведення реєстраційних дій. А також для безоплатного доступу суб'єкта господарювання до відомостей про результати розгляду різних документів, в тому числі документів, що містяться в його реєстраційній справі в електронній формі.

Таким чином, законодавець передбачив новий і сучасний формат взаємодії держави і бізнесу.

Питання в тому яке ж значення впровадження такого формату взаємодії бізнесу і держави в процесі державної реєстрації? Відповідь на це питання може викликати ряд дискусій як в експертному та бізнес середовищі, так і з боку чиновницького апарату. Однозначну відповідь дасть лише практика.

До позитивних аспектів впровадження електронного формату реєстраційних дій варто відносити: підвищення оперативності реалізації прав підприємців в частині реєстрації та реорганізації суб'єкта господарювання, внесення змін до його установчих документів і реєстраційних ланх; можливість отримувати скорочені витяги з державного реєстру виключно в електронній формі, а більш повні витяги — за вибором в письмовій або електронній формі; використання можливостей електронного сервісу дає доступ до відомостей про результати розгляду реєстраційних документів; особа отримує доступ до документів, що містяться в матеріалах реєстраційної справи, ведення якого, з моменту впровадження електронного формату взаємодії, обов'язково дублюється суб'єктами державної реєстрації на ряду з паперовим; бізнес отримує можливість постійного самостійного моніторингу та контролю реєстраційних справ; безкоштовний характер реєстрації створення суб'єктів господарювання; ліквідація державної монополії на реєстрацію у зв'язку з наданням нотаріусам відповідних повноважень; зменшення переліку документів, необхідних для реєстраційних дій; та ін.

Таким чином, можна констатувати, що законодавчі зміни підвищать оперативність, зменшать витратність і зроблять більш ефективним процес організації бізнесу в Україні.

Також варто звернути увагу на можливі негативні наслідки. Положення п. 9 ч. 1 ст. 15 Закону «Про державну реєстрацію...» не передбачає обов'язкового нотаріального посвідчення підписів засновників. Апалогічний виспенок підтверджує, апаліз Порядку «Державної реєстрації...» затвердженого Наказом Міністерства юстиції України (09.02.2016 № 359/5. Це нововведення може мати ряд можливих негативних наслідків у вигляді зловживань з боку окремих учасників корпоративних відносин, недобросовісних третіх осіб, бажаючих отримати корпоративний контроль над суб'єктом господарювання (рейдерів).

Окрему загрозу несе можливість створення фіктивних суб'єктів за участю засновників, які можуть і не знати про реєстраційні дії, що не виключається законом і т.п. У кішевому рахунку від створення таких фіктивних суб'єктів може постраждати не тільки державний бюджет, а й сумлінні підприємці, а також громадяни, які довіряють свої ресурси «віртуальним» суб'єктам господарювання.

Окремо варто констатувати, що перспективні можливості в сфері правового регулювання взаємодії держави і бізнесу, шляхом

впровадження електронного формату взаємодії держави і бізнесу можна вважати вагомим кроком на шляху лібералізації економіки України та інтеграції її у світовий економічний простір. Причому, цей формат може мати перспективне значення і для ряду суміжних відносин. Окремим напрямком тут може виступити так званий «електронний суд». Йдеться про вдосконалення господарсько-процесуальних відносин; впровадження електронного документообігу; електронних повідомлень (повісток); електронного дублікату матеріалів справ.

Реалізація такого роду змін підвищить оперативність господарсько-судочинства, в тому числі дасть можливість прискорити процес збору цілого ряду доказів містяться в матеріалах реєстраційної справи.

СЮШОВ Д. Ю.

АТ «Аріінгер», юрист

ЩОДО ПОДАТКОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ З ДОСЛІДЖЕНЬ ТА РОЗРОБОК У РОЗРІЗІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОБРОСОВІСНОЇ ПОДАТКОВОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Ведення бізнесу сьогодні відрізняється значною залежністю управлінських рішень керівних органів від наявності тих чи інших податкових стимулів і пільг в окремих державах або навіть в рамках однієї держави, але у відношенні різних форм ведення бізнесу або за наявності окремих способів зниження податкового тягара. Залежно від того наскільки великим є підприємство чи група підприємств, здійснюється аналіз податкових наслідків та ризиків окремих операцій чи дій, а також відмінність таких операцій чи дій у різних країнах з точки зору оподаткування.

Окрім того, залежно від сектору економіки, у якому працюють компанії, від ринку споживачів, а також від особливостей бізнесу та, іноді, від особистих побажань вигодонабувачів, до уваги можуть братись й інші чинники. Наприклад, у сфері стимулювання інновацій наявність податкових пільг для досліджень і розробок (R&D) може стати одним з основних факторів для керівництва групи компаній при прийнятті рішення про перенесення лабораторій та переведення наукових співробітників до такої країни.

Так, А. М. Гринкевич наводить приблизний перелік критеріїв (факторів), за якими оцінюється компанія при вирішенні питання щодо надання їй окремої податкової пільги у сфері стимулювання інновацій: «...розмір компанії (мала, середня, велика), сфера діяльності, «вік» бізнес-одиноці (наявність статусу молодого підприємця), обсяги витрат, проведених на наукові дослідження і розробки, характер діяльності, участь